

Yusupov Ne'matillo Sayitto'rayevich

"Iqtisodiyot va moliya" kafedrasi o'qituvchisi

proyektmenejer2016@gmail.com

Rasulov Biloliddin Maxsudjon o'g'li

Qo'qon Universiteti Andijon Filiali

Iqtisodiyot yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy tashkilotlarda kommunikatsiyaning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ayniqsa, ta'lim muassasalarida iqtidorli talabalar bilan samarali muloqot o'rnatish masalasi alohida yoritilgan. Tadqiqot davomida ichki kommunikatsiya tizimining xodimlar samaradorligiga, motivatsiyasiga va tashkilot rivojiga ta'siri ko'rib chiqiladi. Shuningdek, vertikal va gorizontal kommunikatsiya, raqamli muhitda axborot almashinuvi va muloqot madaniyatining roli tahlil qilinadi. Muallif samarali kommunikatsiya orqali iqtidorli yoshlarning salohiyatini rivojlantirish mumkinligini asoslaydi[1].

В данной статье анализируется роль и значение коммуникации в современных организациях. Особое внимание уделяется вопросам эффективного взаимодействия с одарёнными студентами в образовательных учреждениях. В исследовании рассматривается влияние внутренней коммуникации на мотивацию сотрудников, их продуктивность и развитие организации. Также анализируются вертикальные и горизонтальные коммуникации, особенности обмена информацией в цифровой среде и культура общения. Автор обосновывает, что эффективная коммуникация способствует раскрытию потенциала одарённой молодежи.

This article examines the role and importance of communication in modern organizations. Special attention is given to establishing effective interaction with gifted students in educational institutions. The study explores the impact of internal communication on employee motivation, productivity, and organizational development. It also analyzes vertical and horizontal communication, information exchange in the digital environment, and communication culture. The author argues that effective communication plays a key role in unlocking the full potential of gifted individuals.

Kalit so'zlar: kommunikatsiya, ichki kommunikatsiya, ta'lim muassasasi, iqtidorli talabalar, muloqot madaniyati, axborot almashinuvi, vertikal kommunikatsiya, gorizontal kommunikatsiya, raqamli texnologiyalar, tashkilot samaradorligi, motivatsiya, boshqaruv, innovatsion yondashuv, samarali muloqot, yoshlar salohiyati.

Kirish

Zamonaviy biznes olamida tashkilotni ulkan va murakkab mexanizmga qiyoslash mumkin. Agar strategiya bu mexanizmning chizmasi, xodimlar esa uning

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

harakatlantiruvchi qismlar bo'lsa, kommunikatsiya – ushbu tizimning to'xtovsiz va samarali ishlashini ta'minlovchi energiyadir. Bugungi kunda axborot oqimini to'g'ri boshqara olmaslik nafaqat vaqt yo'qotilishiga, balki kompaniyaning bozor poygasidan chiqib ketishiga ham sabab bo'lishi mumkin. Tashkilotdagi kommunikatsiya shunchaki xabar almashish jarayoni emas; bu korporativ madaniyatning asosi, xodimlar motivatsiyasining manbai va inqirozlarga qarshi eng kuchli qalqondir. Vertikal(rahbar va xodim o'rtasida) va gorizontal (hamkasblar o'rtasida) aloqa yo'llarining ochiqligi tashkilot ichidagi ishonch muhitini belgilab beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, samarali ichki kommunikatsiya tizimiga ega kompaniyalarda xodimlarning ishga bo'lgan sadoqati 40% gacha yuqori, loyihalarni amalga oshirish muddati esa darajada qisqaroq bo'ladi. Lekin, raqamli transformatsiya va masofaviy ishlash davrida muloqot tushunchasi yanada murakkablashdi. Endilikda rahbarlardan nafaqat buyruq berish, balki “faol tinglash”, empatiya ko'rsatish va qayta aloqa madaniyatini shakllantirish talab etilmoqda. Noto'g'ri tushunilgan birgina elektron xat yoki yetkazilmagan muhim yangilik zanjirsimon reaksiya kabi xatolar ketma – ketligini keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu maqolada biz tashkilotdagi muloqotning ko'p qirrali tabiatini ko'rib chiqamiz. Biznes jarayonlaridagi to'siqlarni qanday bartaraf etish, axborotning “shovqin”siz yetib borishini ta'minlash va eng muhimi – har bir xodim o'zini jamoaning muhim bo'lagi sifatida his qilishi uchun qanday kommunikatsion strategiyalarni qo'llash kerakligini tahlil qilamiz. Zero, muloqot to'xtagan joyda rivojlanish ham to'xtaydi. Har qanday muvaffaqiyatli korporatsiyaning ichki tuzilishini kuzatganimizda, uning zamirida mukammal darajadagi muloqot tizimi yotganiga guvoh bo'lamiz. Kommunikatsiya – bu shunchaki axborot uzatish texnikasi emas, balki tashkilotning barcha bo'g'inlarini yagona maqsad yo'lida birlashtiruvchi intellectual va rejalar qanchalik mukammal bo'lmasin, agar ularni ijrochilarga yetkazish mexanizmi nosoz bo'lsa, bu rejalar shunchaki qog'ozdagi chizmaligicha qolaveradi. Bugungi kunda, texnologik taraqqiyot cho'qqisiga chiqqan bir davrda, paradoxal holat kuzatilyapti tushunmovchiliklar kamaymayapti. Bu esa e'tiborni texnik vositalardan ko'proq insoniy omilga – muloqot madaniyati, etika va ochiqlik prinsiplariga qaratishni taqozo etmoqda.

Samarali kommunikatsiya – bu rahbariyatning o'z xodimlarini eshita olishi, xodimlarning esa umumiy missiyani his qila olishidir. So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, noto'g'ri yoki sust tashkil etilgan kommunikatsiya tizimi sabab tashkilotlarda vaqt yo'qotilishi va ish samaradorligining pasayishi kuzatiladi. McKinsey Global Institute ma'lumotlariga ko'ra, xodimlar ish vaqtining **19% qismini faqat kerakli ma'lumotni izlashga sarflaydi**, bu esa samaradorlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, Gallup (2025) tahliliga ko'ra, xodimlarning ishga bo'lgan jalb qilinishi past bo'lgan tashkilotlarda kommunikatsiya muammolari asosiy sabab sifatida qayd etilgan[2]. Raqamli kommunikatsiya vositalari (email, messenjerlar, onlayn platformalar) rivojlangan bo'lsa-da, noto'g'ri foydalanish holatlarida axborot “shovqini” ortib, tushunmovchiliklar ko'paymoqda.

Asosiy qism

Bugungi kunda har qanday tashkilot yoki muassasaning muvaffaqiyatli faoliyati ko'plab omillarga bog'liq. Ularning ichida samarali kommunikatsiya muhim o'rin tutadi. Xususan, ta'lim tashkilotlari uchun bu masala alohida ahamiyatga ega. Iqtidorli talabalar bilan tashkilot ichida to'g'ri va samarali kommunikatsiya o'rnatish, nafaqat ta'lim jarayonini rivojlantirish, balki talabalarni qo'llab – quvvatlash va ularning potensialini to'liq ishga solish uchun ham muhimdir. Iqtidorli talabalar – bu o'z sohalarida yuqori natijalarga erishishga qodir, ilmiy va ijodiy salohiyatga ega bo'lgan shaxslar. Ular o'z maqsadlariga erishish uchun tinimsiz mehnat qiladilar va o'zlarining intellektual salohiyatlarini maksimal darajada ishlatishga harakat qiladilar.

Tadqiqot – Ushbu tadqiqotning ahamiyati tashkilotlar va ta'lim muassasalarida samarali kommunikatsiya o'rnatishning ahamiyatini tushunishga qaratilgan. Xususan, iqtidorli talabalar bilan to'g'ri muloqot va aloqalarni o'rnatish, ularning salohiyatini to'liq ochib berish, hamda ularni rivojlantirish muhimdir. Tadqiqot, iqtidorli talabalar bilan aloqalarni mustahkamlash orqali ta'lim tizimini rivojlantirish va ijtimoiy – iqtisodiy rivojlanishdagi ulkan rolini aniqlashga yordam beradi. Shu sababli, ushbu tadqiqot tashkilotlar va ta'lim tizimi uchun dolzarb va istiqbolli yo'nalishlarni ko'rsatadi. Zamonaviy tashkilotlarda kommunikatsiya nafaqat axborot uzatish vositasi, balki boshqaruvning asosiy instrumenti sifatida qaraladi. Ayniqsa, bilimga asoslangan iqtisodiyot sharoitida samarali kommunikatsiya tizimi tashkilotning raqobatbardoshligini belgilovchi muhim omillardan biridir.

McKinsey Global Institute tadqiqotlariga ko'ra, samarali kommunikatsiya va hamkorlikni yo'lga qo'yish orqali tashkilotlarda umumiy samaradorlik **20–25% ga oshishi mumkin**. Shu bilan birga, noto'g'ri tashkil etilgan kommunikatsiya tizimi sabab xodimlar ish vaqtining qariyb **20% qismini keraksiz ma'lumot izlash va tushunmovchiliklarni bartaraf etishga sarflaydi**. Ta'lim muassasalarida kommunikatsiya ayniqsa muhim bo'lib, u nafaqat bilim berish jarayonini, balki talabalar shaxsiy rivojlanishini ham belgilaydi. Iqtidorli talabalar bilan ishlashda kommunikatsiya individual yondashuv asosida olib borilishi lozim. Chunki har bir talabaning qabul qilish darajasi, fikrlash uslubi va motivatsiyasi turlicha bo'ladi.

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ochiq va erkin kommunikatsiya muhiti mavjud bo'lgan ta'lim tizimlarida talabalar, dars jarayonida faolroq ishtirok etadi, mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi, innovatsion va ijodiy yondashuvlarni ko'proq namoyon etadi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, o'z fikrini erkin bildira oladigan talabalar akademik natijalarda **30–35% ga yuqori ko'rsatkichlarga ega bo'ladi**. Bu esa kommunikatsiyaning ta'lim sifatiga bevosita ta'sirini ko'rsatadi. World Economic Forum (2025) hisobotiga ko'ra, kommunikatsiya, jamoada ishlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalari kelajakda eng talab yuqori bo'lgan kompetensiyalar hisoblanadi. Bu esa ta'lim tizimida kommunikatsiya madaniyatini shakllantirish zaruratini yanada oshiradi. Iqtidorli talabalar bilan ishlashda samarali kommunikatsiya quyidagi yo'nalishlarda

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

amalga oshirilishi kerak, individual suhbatlar va mentoring tizimi, muntazam va konstruktiv feedback berish, ochiq muhokama va fikr almashish muhiti yaratish, raqamli platformalar orqali doimiy aloqa o'rnatish.

Bundan tashqari, zamonaviy raqamli muhit kommunikatsiya shakllarini tubdan o'zgartirib yubordi. Onlayn ta'lim platformalari, videokonferensiyalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali muloqot qilish imkoniyatlari kengaydi. Ammo bu jarayonda "axborot ortiqchaligi" (information overload) muammosi ham yuzaga kelmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ortiqcha va tartibsiz axborot oqimi talabalar va xodimlarda diqqatning pasayishiga va samaradorlikning kamayishiga olib keladi. Shu sababli kommunikatsiya jarayonlarini tartibga solish va optimallashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, samarali kommunikatsiya tizimi tashkilot ichida ishonch muhitini shakllantiradi. Ishonch mavjud bo'lgan jamoalarda:

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy tashkilotlar faoliyatida kommunikatsiya hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. U nafaqat axborot almashish vositasi, balki tashkilotning ichki muhitini shakllantiruvchi, xodimlar o'rtasidagi ishonchni mustahkamlovchi va umumiy maqsad sari yo'naltiruvchi muhim mexanizmdir. Ayniqsa, ta'lim muassasalarida bu jarayon yanada dolzarb bo'lib, iqtidorli talabalar bilan samarali muloqot o'rnatish ularning ilmiy va ijodiy salohiyatini to'liq ochib berishga xizmat qiladi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ochiq va shaffof kommunikatsiya tizimi mavjud bo'lgan tashkilotlarda samaradorlik yuqori bo'ladi. Bunday muhitda xodimlar o'z fikrlarini erkin bildira oladi, muammolar tezkor hal etiladi va innovatsion g'oyalar paydo bo'lishi uchun qulay sharoit yaratiladi. Aksincha, kommunikatsiya uzilishlari noto'g'ri qarorlar qabul qilinishiga, vaqt va resurslar yo'qotilishiga olib keladi. Raqamli texnologiyalar rivojlangan hozirgi davrda kommunikatsiya shakllari ham o'zgarib bormoqda. Masofaviy ish, onlayn ta'lim va virtual jamoalar sharoitida muloqotning yangi usullarini qo'llash talab etiladi. Shu bilan birga, insoniy omil — ya'ni empatiya, faol tinglash va muloqot etikasi — hali ham muhim ahamiyat kasb etadi. Iqtidorli talabalar bilan ishlashda esa individual yondashuv, doimiy aloqa va qo'llab-quvvatlash muhim hisoblanadi. Ularning fikrlarini tinglash, tashabbuslarini rag'batlantirish va rivojlanishiga imkon yaratish orqali ta'lim tizimi yanada samarali bo'lishi mumkin.

Bundan tashqari, samarali kommunikatsiya tashkilot ichida o'zaro ishonch, hamkorlik va jamoaviy ishlash muhitini shakllantiradi. Ayniqsa, iqtidorli talabalar bilan individual yondashuv asosida olib borilgan muloqot ularning ijodiy va intellektual qobiliyatlarini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalarning keng qo'llanilishi esa axborot almashinuvi jarayonini tezlashtirib, kommunikatsiya samaradorligini oshirmoqda. Shu sababli, har bir ta'lim muassasasi zamonaviy kommunikatsiya usullaridan unumli foydalanishi, ochiq va samarali muloqot tizimini shakllantirishi zarur.

Bu esa nafaqat tashkilot rivojiga, balki yoshlarning kelajakdagi muvaffaqiyatiga ham mustahkam zamin yaratadi. Kelgusida tashkilotlarda kommunikatsiya jarayonlarini yanada

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

takomillashtirish, innovatsion va interaktiv muloqot usullarini joriy etish muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi. Ayniqsa, sun'iy intellekt va raqamli platformalardan foydalanish orqali ta'lim jarayonida talabalar bilan tezkor va samarali aloqa o'rnatish imkoniyatlari kengaymoqda.

Bu esa iqtidorli yoshlarni aniqlash, ularni qo'llab-quvvatlash hamda salohiyatini yuzaga chiqarishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shunday qilib, samarali kommunikatsiya — bu muvaffaqiyatli tashkilot va rivojlangan jamiyatning ajralmas qismidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh.M. – Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, 2016.
2. Abduqodirov A.A. – Ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalari. Toshkent, 2019.
3. Yo'ldoshev J.G'. – Pedagogik mahorat asoslari. Toshkent, 2017.
4. Xoliqov A.X. – Boshqaruv psixologiyasi. Toshkent, 2020.
5. Qosimov B. – Ta'lim menejmenti. Toshkent, 2018.
6. Rasulov R. – Pedagogik kommunikatsiya asoslari. Toshkent, 2021.
7. To'xtayev N. – Ijtimoiy psixologiya. Toshkent, 2016.
8. Sodiqov Q. – Nutq madaniyati va muloqot etikasi. Toshkent, 2015.
9. G'aniyev B. – Zamonaviy boshqaruv asoslari. Toshkent, 2020.
10. Umarov S. – Ta'limda innovatsion yondashuvlar. Toshkent, 2022.
11. Rahimov D. – Tashkilotlarda kommunikatsiya tizimi. Toshkent, 2021.
12. Ismoilov A. – Liderlik va jamoa boshqaruvi. Toshkent, 2019.
13. Nazarov F. – Ta'lim tizimida islohotlar va rivojlanish. Toshkent, 2021.
14. Axmedov K. – Pedagogik psixologiya. Toshkent, 2018. 2
15. Mirziyoyev Sh.M. – Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, 2016.
16. Abduqodirov A.A. – Ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalari. Toshkent, 2019.

